

Kom naar huis

Wilt u op de hoogte worden gehouden van de boeken van uitgeverij Artemis & co? Meldt u zich dan aan voor de nieuwsbrief via onze website www.uitgeverijartemis.nl.

Julie Kibler

Kom naar huis

Vertaald door
Inge de Heer

Artemis & co

ISBN 978 90 472 0284 4

© 2013 Julie Kibler

© 2013 Nederlandse vertaling Artemis & co,
Amsterdam en Inge de Heer

Oorspronkelijke titel *Calling me Home*

Oorspronkelijke uitgever St. Martin's Press

Omslagontwerp b'IJ Barbara

Omslagillustratie © Zave Smith/Getty Images

Foto auteur © Dori Young

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

Voor oma, voor gemiste kansen

Maar alles wat verloren is wordt door de engelen bewaard
liefste
Het verleden is niet dood voor ons maar slechts in slaap
liefste
Het kleine aards verdriet zal in de hemel
snel vergeten zijn
Want daar beginnen jij en ik opnieuw
in onze kindertijd.

– Uit het gedicht 'At Last' van Helen Hunt Jackson

Mevrouw Isabelle, heden

Toen ik Dorrie leerde kennen, een jaar of tien geleden, deed ik heel onaardig tegen haar. Een mens wordt ouder, en dan vergeet je wel eens je gedachten voor je te houden. Of je hebt allang overal maling aan. Dorrie dacht dat haar huidskleur me niet zinde. Beslist niet waar. Ja, ik was boos, maar alleen omdat mijn kapster – haarverzorgster worden ze tegenwoordig genoemd, of haarstyliste, wat zó aanstellerig klinkt – van de ene op de andere dag vertrokken was. Ik was helemaal komen lopen naar de kapperszaak, geen sinecure als je bejaard bent, en kreeg van het meisje achter de balie te horen dat mijn vrouwde kapster er de brui aan had gegeven. Terwijl ik daar met mijn ogen stond te knippen, kokend van woede, bestudeerde zij de agenda. Met een vreemd lachje zei ze: ‘Dorrie heeft nog wel een plekje. Ze zou u vrijwel meteen kunnen helpen.’

Algauw werd ik door Dorrie geroepen, en inderdaad, haar uiterlijk verraste me: ze was de enige Afro-Amerikaanse in de hele zaak, voor zover ik wist. Maar het werkelijke probleem was: verandering. Daar heb ik een hekel aan. Mensen die niet weten hoe ik mijn haar wil hebben. Mensen die de kapmantel te strak om mijn hals binden. Mensen die onaangekondigd vertrekken. Ik moest het even verwerken, en dat zal wel aan me te zien zijn geweest. Ik hield op mijn tachtigste al van vaste regelmaat, en hoe ouder ik word, hoe meer ik eraan hecht. Kun je nagaan, ik ben nu bijna negentig.

Negentig. Ik ben oud genoeg om de witharige oma van Dorrie te

zijn. Minstens. Dat is zonneklaar. Maar Dorrie? Die weet waarschijnlijk niet dat ze de dochter is geworden die ik nooit heb gehad. Heel lang ben ik haar achternagegaan, van de ene salon naar de andere, toen ze haar draai maar niet kon vinden en nergens wilde blijven. Nu is ze gelukkiger. Ze heeft tegenwoordig een eigen zaak, maar mij bezoekt ze thuis. Zoals een dochter dat zou doen.

Als Dorrie komt, praten we wat af. Aanvankelijk, toen ik haar net had leren kennen, over de gebruikelijke onderwerpen. Het weer. Krantenartikelen. Mijn soaps en spelprogramma's, haar reality-tv en sitcoms, wat dan ook, zolang we maar gezellig de tijd doorkwamen terwijl ze mijn haar waste en stylede. Maar als je iemand week in week uit, jaar in jaar uit een uur of langer ziet, krijgen de gesprekken in de loop der tijd wat meer diepgang. Dorrie begon over haar kinderen te praten, haar gekke ex-man, haar droom om ooit een eigen zaak te beginnen, en toen ze die zaak eenmaal had over al het werk dat dit met zich meebracht. Ik kan goed luisteren.

Ze vroeg me ook weleens wat. Toen ze me eenmaal thuis kwam kappen en we allebei gewend waren geraakt aan de nieuwe routine, begon ze vragen te stellen over de schilderijen bij mij aan de muur en de aandenkens die ik hier en daar heb uitgesteld. Dáárover vertellen was makkelijk genoeg.

Het kan raar lopen. Soms vind je een vriendin – daar waar je de meeste kans hebt die te vinden – en kun je vrijwel meteen over van alles praten, maar merk je na de eerste gloed dat je eigenlijk niets gemeen hebt. Bij anderen heb je juist het idee dat ze nooit meer dan kennissen zullen worden: je verschilt immers te veel van elkaar. Maar zoiets kan je opeens verrassen, en langer aanblijven dan je ooit had gedacht, en dan ga je erop vertrouwen, en dan breekt die relatie stukje bij beetje je muren af, tot je beseft dat je die persoon beter kent dan wie ook, en jullie echte vriendinnen zijn.

Dat is met Dorrie en mij het geval. Niemand zou ooit hebben gedacht dat we tien jaar later nog steeds zaken met elkaar deden, maar ook zoveel meer. Dat we niet alleen over onze tv-programma's praat-ten, maar er soms ook samen naar keken. Dat zij smoesjes verzon om verscheidene dagen per week langs te komen, en dan vroeg of ze soms boodschappen voor me kon doen, wilde weten of ik nog wel genoeg

melk of eieren had, of naar de bank moest. Dat ik zelf, als ik door de supermarkt loop, na daar afgezet te zijn door het taxibusje, er altijd aan denk een sixpack van haar favoriete frisdrank in mijn kar te leggen, zodat ze haar keel kan smeren voordat ze aan mijn haar begint.

Op een keer, een paar jaar geleden, wilde ze me met een verlegen gezicht een vraag stellen, maar bleef ze halverwege de zin steken.

‘Wat is er?’ vroeg ik. ‘Heb je je tong verloren? Dat mag wel in de krant.’

‘O, mevrouw Isabelle, ik weet dat het u toch niet interesseert. Laat maar.’

‘Oké,’ zei ik. Ik ben er de persoon niet naar om te vissen naar iets wat iemand liever verzwijgt.

‘Nou ja, omdat u zo aandringt...’ zei ze grijnzend. ‘Stevie heeft donderdagavond een schoolconcert. Hij speelt een solo – op de trompet. U weet toch dat hij trompet speelt?’

‘Hoe kon me dat zijn ontgaan, Dorrie? Je hebt het er al drie jaar over, sinds hij auditie heeft gedaan.’

‘Ik weet het, mevrouw Isabelle. Ik ben zo trots op de kinderen dat ik soms een beetje doorschiet. Hoe dan ook, zou u met me mee willen? Om hem te zien spelen?’

Ik dacht er even over na. Niet omdat ik ook maar even twijfelde of ik ernaartoe wilde, maar omdat ik een beetje overweldigd was. Het duurde te lang voordat ik mijn stem terug had.

‘Het geeft niet, mevrouw Isabelle. U moet zich niet gedwongen voelen. U beledigt me er niet mee, hoor, en...’

‘Nee! Ik zou het enig vinden. Sterker nog: ik doe op donderdag niets liever.’

Ze barstte in lachen uit. Alsof ik ooit ergens naartoe ging, en dat seizoen was donderdag een saaie tv-avond.

Het komt sindsdien wel vaker voor dat ze me meeneemt naar bijzondere gelegenheden van de kinderen. God weet dat hun vader meestal vergeet te komen. Dorries moeder is er gewoonlijk ook bij, en dan babbelen we gezellig, maar ik vraag me altijd wel af hoe ze over mijn aanwezigheid denkt. Ze bekijkt me een tikje verwonderd, alsof ze volstrekt niet kan doorgronden waarom Dorrie en ik bevriend zijn.

Maar er is nog steeds veel wat Dorrie niet weet. Dingen die niemand weet. Als ik er al iemand over zou vertellen, dan zou zij het waarschijnlijk zijn. Dan zou zij het beslist zijn. En ik vind dat het tijd is. Meer dan bij wie ook heb ik er bij haar vertrouwen in dat ze me niet zal veroordelen, en er niet aan zal twijfelen of het allemaal wel zo is gelopen en of het allemaal wel zo is geëindigd.

Vandaar dat ik haar heb gevraagd me met de auto helemaal van Texas naar Cincinnati te brengen, het halve land door, om me te helpen het een en ander af te wikkelen. Ik ben niet te trots om toe te geven dat ik dit niet alleen kan. Ik heb meer dan genoeg zelfstandig gedaan, zolang ik me kan heugen.

Maar dit? Dit kan ik niet alleen. Bovendien wil ik het niet. Ik wil mijn dochter; ik wil Dorrie.

Dorrie, heden

Toen ik mevrouw Isabelle leerde kennen, gedroeg ze zich eerder als mevrouw Miserabelle, echt waar. Maar ik had niet het idee dat ze een racist was. Het kwam niet eens bij me op, ik zweer het. Ik mag er dan misschien jong uitzien, maar ik draai al een tijdje mee in dit vak. O, het is allemaal zo veelzeggend: de lijntjes rond de dichte ogen van mijn klant, de spanning in haar hoofdhuid als ik die met shampoo masseer, de conditie van het haar dat ik om een krulspeld wikkel. Ik wist vrijwel meteen dat mevrouw Isabelle belangrijker zorgen aan haar hoofd had dan mijn huidskleur. Hoe aantrekkelijk ze ook was voor een tachtigjarige vrouw, ze had iets duisters, en dat stond een zachte uitstraling in de weg. Maar het is niets voor mij om te vissen naar alle bijzonderheden – misschien heeft dat ertoe bijgedragen dat we zo iets moois kregen. Ik weet uit ervaring dat mensen praten als ze daar klaar voor zijn. Ze is door de jaren heen veel meer dan een klant geworden. Ze was goed voor me. Ik heb het nooit hardop gezegd, maar in sommige opzichten was ze een betere moeder voor me dan de moeder die God me heeft gegeven. Toen ik dat dacht dook ik ineen, in de verwachting door de bliksem getroffen te zullen worden.

Maar de gunst die mevrouw Isabelle me vroeg kwam toch als een verrassing. O, ik hielp haar af en toe wel: ik deed boodschappen of kleine reparatieklusjes bij haar thuis, eenvoudige dingetjes waar je geen monteur bij hoeft te halen, vooral niet omdat ik er toevallig tóch was. Ik heb er nooit een cent voor willen hebben. Ik deed het

omdat ik het wilde, maar zolang ze een betalende klant was – ook al was ze mijn lievelingsklant – kon er misschien altijd enigszins het idee bestaan dat het allemaal een uitbreiding was van mijn werk.

Maar dit, dit was niet gering. En heel anders. Ze had niet aangeboden me ervoor te betalen. Dat zou ze ongetwijfeld hebben gedaan als ik erom had gevraagd, maar ik had totaal niet het gevoel dat haar verzoek een klus betrof – gewoon iemand om haar van punt A naar punt B te brengen – en dat ik toevallig de enige was die ze kon bedenken. Nee. Ze wilde mij. Om wie ik ben. Dat wist ik net zo zeker als dat de maan aan de hemel stond, of ik die nu kon zien of niet.

Toen ze het me vroeg, legde ik mijn handen op haar schouders. ‘Dat vind ik nogal wat, mevrouw Isabelle. Weet u het zeker? Waarom ik?’ Ik kapte haar inmiddels al vijf jaar bij haar thuis, sinds ze een lelijke val had gemaakt en de huisarts had gezegd dat ze autorijden voortaan wel kon vergeten; ik zou haar nooit in de steek hebben gelaten omdat ze niet naar mij toe kon komen. Ik was een beetje aan haar gehecht geraakt.

Ze bestudeerde me in de spiegel boven haar ouderwetse kaptafel, waar we elke maandag een provisorische werkplek inrichtten. De zilverblauwe ogen van mevrouw Isabelle, die zilverder werden naarmate samen met haar jeugdigheid het blauw verbleekte, deden toen iets wat ik al die tijd dat ik haar had geknipt, gekruld en gestyled nog nooit had gezien. Eerst begonnen ze te glanzen. Toen schoten ze vol tranen. Mijn handen voelden aan als klompen klei die door die tranen doorweekt waren geraakt, en ik kon ze niet bewegen of mezelf ertoe zetten haar schouders wat steviger vast te pakken. Niet dat ze zou hebben gewild dat ik op haar emotie reageerde, hoor. Ze was altijd heel sterk geweest.

Ze richtte haar aandacht op iets anders, en pakte het zilveren vingerhoedje dat ik al zolang ik haar thuis bezocht op haar kaptafel had zien liggen. Ik had nooit het idee gehad dat het nou zo belangrijk was – in elk geval niet zo belangrijk als de andere aandenkens die ze overal in huis had. Het was een vingerhoedje. ‘Zo zeker als ik maar kan zijn,’ zei ze ten slotte, terwijl ze het vingerhoedje met haar handpalm omsloot. Op het waarom ging ze niet in. Toen begreep ik: hoe klein dat vingerhoedje ook was, er zat een verhaal aan vast. ‘Kom. We

verspillen onze tijd. Maak mijn haar af, dan kunnen we plannen maken, Dorrie.'

Een ander zou haar misschien bazig hebben gevonden, maar ze bedoelde het niet zo. Haar stem bevrijdde mijn handen, en ik schoof ze omhoog om een haarlok rond mijn vinger te wikkelen. Haar haar paste bij haar ogen. Het lag op mijn huid als water op aarde.

Later, in mijn zaak, bladerde ik door de agenda om mijn komende week te overzien. Ik trof nogal wat open plekken aan. Bladzijden die zo blank waren dat ik hoofdpijn kreeg van de schittering. Tussen de vakantieperiodes in was het nooit zo druk. Geen chique kapsels voor de feestdagen. Opgestoken haar voor het schoolbal of extensions voor familiebijeenkomsten kwamen pas over een paar maanden weer. Alleen zo nu en dan wat doorsneedingen, meer niet. Mannen voor stekeltjes of een opgeschoren coupe, een paar kleine meisjes voor een schattige bob voor Pasen. Vrouwen die langskwamen voor gratis pony bijknippen – het zou mijn leven er makkelijker op maken als ze die rottingen gewoon lieten voor wat ze waren.

Ik kon mijn mannen verzetten. Die zouden ongeacht wanneer ik aan hen toekwam hun briefjes van twintig vers uit de pinautomaat op de toonbank neerleggen, blij dat ze niet aan vreemden hoefden uit te leggen hoe ze hun haar wilden hebben. Ik zou er zelfs een paar kunnen bellen om te zien of ze die middag nog langs konden komen – ik was meestal op maandag gesloten. Het fijne van de afgelopen paar jaar een eigen zaakje pachten was dat ik alles zelf kon bepalen, en op mijn vrije dagen openging als ik dat wilde. En wat nog fijner was: niemand stond me op de vingers te kijken, klaar om me uit te kaffen, of erger nog: me te ontslaan omdat ik er zomaar vandoor was gegaan.

Mama zou het vast wel aankunnen om op de kinderen te passen als ik met mevrouw Isabelle meeging. Ze was me een wederdienst schuldig – ik bood haar onderdak – en bovendien waren Stevie Junior en Bebe oud genoeg. Ze hoefde eigenlijk alleen maar toezicht te houden op hun constante komen en gaan, het alarmnummer te bellen als er brand uitbrak op het fornuis, of de loodgieter te laten komen als de badkamer blank stond. God verhoede het.

Ik raakte door mijn uitvluchten heen. Daar kwam nog bij dat ik er eerlijk gezegd wel behoefte aan had om er even tussenuit te zijn. Ik had nogal wat aan mijn hoofd. Nogal wat om over na te denken.

Bovendien... had mevrouw Isabelle me blijikbaar echt nodig.

Ik pleegde wat telefoontjes.

Drie uur later waren mijn klanten weggewerkt en had mama toegezegd op de kinderen te passen. Wat mij betreft had ik nog één telefoontje te gaan. Ik wilde mijn mobiel pakken, maar mijn hand bleef halverwege in de lucht hangen. Wat ik met Teague had was zo pril – zo bróós – dat ik het met mevrouw Isabelle nog niet over hem had gehad. Ik durfde het met mezélf bijna niet eens over hem te hebben. Want hoe haalde ik het in mijn hoofd om nóg een man een kans te geven? Had ik mijn verstand verloren? Ik probeerde het bijeen te rapen en weer in mijn koppige schedel te stoppen.

Het lukte niet.

Het gerinkel van de balietelefoon maakte abrupt een eind aan mijn gepeins.

‘Dorrie? Ben je aan het pakken?’ bulderde mevrouw Isabelle, en ik rukte de telefoon zo snel bij mijn oor weg dat ik hem bijna dwars door mijn kleine zaakje liet vliegen. Waarom tetterden bejaarden toch altijd door de telefoon alsof de ander ook slechthorend was?

‘Hoe gaat het, mevrouw Izzy-belle?’ Ik kon het soms niet laten met haar naam te spelen. Dat deed ik bij iedereen. Iedereen die ik aardig vond, tenminste.

‘Dórrrie, ik heb je gewaarschuwd.’

Ik schoot in de lach. Ze hijgde, alsof ze op haar koffer duwde om hem dicht te ritsen. ‘Ik kan mijn agenda misschien wel leegmaken,’ zei ik, ‘maar nee, ik ben nog niet aan het pakken. Trouwens, u belt me op de zaak. U weet dat ik niet thuis ben.’ Ze belde hardnekkig de vaste telefoon van de zaak als ze dacht dat ik daar zou zijn, hoewel ik haar talloze keren had gezegd dat ik het niet erg vond als ze mijn mobiel belde.

‘We hebben niet veel tijd, Dorrie.’

‘Goed, goed. Hoe ver is het eigenlijk naar Cincinnati? En wat moet ik meenemen?’

‘Van Arlington naar Cincy is zo’n vijftienhonderd kilometer.

Twee volle dagen rijden, heen en terug. Ik hoop dat het je niet afschrikt, maar ik heb een hekel aan vliegen.'

'Nee hoor, geen punt. Ik heb zelfs nog nooit in een vliegtuig gezeten, mevrouw Isabelle.' En ik was niet van plan daar gauw verandering in te brengen, ook al woonden we minder dan vijftien kilometer van vliegveld Dallas-Fort Worth.

'En alles wat je normaal ook zou dragen volstaat, grotendeels. Alleen: heb je eigenlijk wel een jurk?'

Ik schudde grinnikend mijn hoofd. 'U denkt dat u me kent, hè?'

Ze had me inderdaad zelden in iets anders gezien dan wat ik droeg voor mijn werk: effen tricot shirts gecombineerd met een mooie spijkerbroek, schoenen waar ik acht uur per dag op kon staan zonder dat ik gek werd van de pijn in mijn voeten, en een zwart schort om mijn kleren droog te houden en te voorkomen dat ze onder de plukken haar kwamen te zitten. Het enige verschil tussen mijn werkkleren en mijn niet-werkkleren was dat schort. Het was een terechte vraag.

'Het zal u verrassen, maar ik heb wel degelijk een paar jurken,' zei ik. 'Waarschijnlijk in een mottenballenzak achter in mijn kast gepropt, en misschien wel twee maten te klein, maar ik heb er een paar. Waarom heb ik een jurk nodig? Waar gaan we naartoe? Een bruiloft?'

Er waren tegenwoordig weinig gelegenheden waarbij een nette broek en een chique blouse niet volstonden. Ik kon er maar twee bedenken. De stilte van mevrouw Isabelle maakte duidelijk dat ik een blunder had begaan. Ik kromp ineen. 'O, gut, het spijt me. Ik had geen idee. Dat had u niet gezegd...'

'Ja. Het gaat om een begrafenis. Als je niets geschikts hebt, kunnen we onderweg wel even ergens stoppen. Ik wil je met alle liefde...'

'O, nee, mevrouw Isabelle. Ik vind wel iets. Dat over die mottenballen en zo was maar een grapje.' Terwijl ik haar op de achtergrond onafgebroken hoorde pakken, probeerde ik te bedenken wat ik nu eigenlijk bezat dat geschikt was voor een begrafenis. Helemaal niets. Maar ik had net genoeg tijd om op weg naar huis langs JCPenney's te gaan. Mevrouw Isabelle had al meer dan genoeg voor me gedaan: ze gaf dikke fooien telkens wanneer ik haar haar had gedaan, ze greep elk voorwendsel aan om me een extraatje te geven, ze begroette me met een lekker broodje als ik vóór haar afspraak geen tijd had gehad om te eten,

ze fungeerde als klankbord als ik hoorndol werd van mijn kinderen – maar ook al hadden we nog zo’n hechte band, ik zou haar nooit voor zo’n jurk laten betalen. Dat ging me om de een of andere reden te ver. Waarom had ze eigenlijk niet gezegd dat we naar een begrafenis gingen? Dat was een belangrijk detail. Of liever gezegd: een essentieel detail. Toen ze zei dat ze het een en ander moest afwikkelen, had ik aangenomen dat ze het over papieren had gehad die ze persoonlijk moest tekenen, of misschien onroerend goed dat verkocht moest worden. Iets zakelijks. Niet zoiets belangrijks als een begrafenis. En ze wilde er door mij naartoe gebracht worden. Door mij. Ik had mezelf wijsge maakt dat ik haar beter kende dan al mijn andere klanten – ze was tenslotte mijn lievelingsklant. Maar opeens was mevrouw Isabelle weer een vrouw met geheimen – de vrouw die zich jaren geleden in mijn kappersstoel had laten neerzakken en zorgen had megedragen die zo diep weggestopt waren dat ik er niet eens naar kon gissen.

Mevrouw Isabelle en ik hadden in de loop der jaren heel wat uurtjes pratend doorgebracht – zoveel uurtjes dat ik de tel kwijt was. Maar het drong nu tot me door dat ik niets wist van haar jeugd of haar afkomst, hoewel ik zoveel om haar gaf en hoewel ze me zo vertrouwde dat ik haar tijdens deze reis mocht begeleiden. Hoe had dat me kunnen ontgaan? Ik moest toegeven dat ik wel nieuwsgierig was, al liet ik het oplossen van mysteries meestal aan televisiesterren over; uitknobbelen hoe ik mijn rekeningen moest betalen vond ik al ingewikkeld genoeg.

Mevrouw Isabelle had de boel blijkbaar dichtgeritst, want ze liet me zo schrikken dat ik meteen James Bond af was. ‘Kunnen we morgenochtend dan weg? Klokslag tien uur?’

‘Maar natuurlijk, jongedame. Tien uur. Afsproken.’ Het zou krap worden, maar ik haalde het wel, ook al bleek alles wat ik eerst als kleinigheid had beschouwd nu opeens veel belangrijker te zijn.

‘We gaan met mijn auto. Ik snap niet hoe jullie jongelui het uithouden om in die bliken dingen van tegenwoordig te rijden. Er zit niets tussen jou en de weg. Alsof je een prop aluminiumfolie bestuurt.’

‘Ho eens even. Aluminiumfolie veert. Min of meer. Maar natuurlijk, ik zal die slee van u met genoeg besturen.’ Jammer genoeg be-

hoorden cd-spelers in 1993, toen ze haar fraaie Buick had gekocht, over het algemeen niet tot de standaarduitrusting. En al mijn cassettes had ik weggegooid. ‘En, mevrouw Isabelle? Het spijt me van...’

‘Tot morgen dan.’ Ze hing doodleuk op, zonder me te laten uitpraten. Ze was er blijkbaar nog niet aan toe om meer details te geven over deze begrafenis. En omdat ik nu eenmaal ben wie ik ben, drong ik niet verder aan.

‘Benzine?’ vroeg mevrouw Isabelle de volgende ochtend toen we ons opmaakten om weg te rijden.

‘In orde.’

‘Olie? Riemen? Filters?’

‘In orde.’

‘Versnaperingen?’

Ik floot. ‘Dík in orde.’

Ik was een uur eerder gekomen dan we van plan waren te vertrekken, zodat ik nog met de auto bij de garage langs kon. Nadat ze hem vluchtig hadden nagelopen ging ik tanken en sloeg ik nog wat andere benodigdheden in. Mevrouw Isabelle had me een ellenlange lijst snoep voor onderweg meegegeven.

‘Potjandorie,’ zei ze nu, knippend met haar vingers. ‘Ik ben één ding vergeten. Maar even verderop heb je een drogist.’

Wat kon ze in ’s hemelsnaam zo snel nodig hebben dat we er een omweg voor moesten maken voordat we zelfs maar de stad uit waren? Ik zette de Buick in z’n achteruit en reed langzaam via de oprit van mevrouw Isabelle de straat op. Ik bleef op de hoek extra lang wachten en liet geduldig alle auto’s passeren tot er meer dan genoeg ruimte was om in te voegen.

‘Als je de hele tijd zo rijdt komen we er nooit,’ zei mevrouw Isabelle. Ze nam me aandachtig op. ‘Denk je soms dat nu je een bejaarde vrouw vergezelt naar een begrafenis, je je zelf ook als een bejaarde moet gedragen?’

‘Ik wilde niet al te vroeg uw bloeddruk omhoogjagen, mevrouw Isabelle,’ zei ik snuivend.

‘Mijn bloeddruk is mijn zorg. Zorg jij nou maar dat we voor de kerst in Cincy komen.’

‘Jazeker, dame.’ Ik raakte met mijn vingertoppen mijn voorhoofd aan en trapte het gaspedaal in. Ik was blij dat ze net zo knorrig als altijd bleek te zijn – de dood was tenslotte geen vrolijke zaak. Ze had me nog steeds niet precies verteld hoe het zat, alleen dat ze een telefoontje had gehad, en dat haar was verzocht een begrafenis bij te wonen in de buurt van Cincinnati, Ohio. En ze kon natuurlijk niet alleen reizen.

Bij de drogist haalde ze een splinternieuw briefje van tien uit haar portefeuille. ‘Dit moet voldoende zijn voor twee kruiswoordpuzzelbladen.’

‘Meent u dat nou?’ vroeg ik stomverbaasd. ‘Kruiswoordpuzzels?’

‘Ja. Trek niet zo’n gezicht. Die houden me geestelijk gezond.’

‘En u wilt ze tijdens het rijden gaan oplossen? Hebt u soms ook een middeltje tegen wagenziekte nodig?’

‘Nee, dank je.’

Toen ik binnen de tijdschriftrekken bekeek, had ik er spijt van dat ik niet wat meer bijzonderheden had gevraagd. Voor alle zekerheid koos ik één puzzelblad in groteletterdruk – ‘vriendelijk voor de ogen’ – en één gewoon. Het leek me dat ik zo altijd goed zat, en niet nóg een tochtje naar de winkel hoefde te maken. Wie kocht er nou in ’s hemelsnaam kruiswoordpuzzelbladen, tenzij je je in een ziekenhuis zat te vervelen? Hoewel, nu ik erover nadacht: mijn oma deed ook kruiswoordpuzzels toen ik klein was. Het was waarschijnlijk een bezigheid voor bejaarden.

Ik moffelde de bladen een beetje weg tegen mijn heup, alsof ik in de supermarkt een voordeelverpakking van een vrouwenproduct meetroonde naar de enige man achter de kassa. Maar de drogisterij-medewerkster keek niet eens naar de bladen die ze over de scanner schoof. Ook niet naar mij overigens. Ik wimpelde haar monotone aanbod om de bladen in te pakken af. Dat vond ik zonde, ondanks mijn schaamte.

Terug in de auto bekeek mevrouw Isabelle mijn aankopen op armlengte afstand. ‘Dat is prima. Nu hebben we onderweg iets om over te praten.’

Ik stelde me de onderwerpen voor die een kruiswoordpuzzel zou opleveren: vier horizontaal: ‘een roze vogel’. *Flamingo*.